

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2023/1733
Toplantı Tarihi/Sayısı : 26.12.2023/36
Karar Numarası : 2023/1134
Başvuran : Ömer OKUL (T.C. Kimlik No: 14983980372)
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Hakkında verilen dönem değerlendirme kararlarının ve 2021 yılından önce hükmü kesinleşen mahpuslar açısından iyi halin değerlendirilmesinde dönem değerlendirme kararı alınması zorunluluğunun haksız olduğu iddiasına ilişkindir.

II. İDDİA VE TALEP

2. Başvuran, hakkında Erzincan 1 No.lu Devlet Güvenlik Mahkemesinin 1994/... esas ve 1996/... karar sayılı kararı ile müebbet hapis cezasına ek Ankara Batı 4. Asliye Ceza Mahkemesinin 2014/... esas ve 2014/... karar sayılı kararı ile altı ay hapis cezasının verildiğini; halen Bolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda cezasını infaz etmekte olduğunu; 15/4/2020 tarihli ve 7242 sayılı ile Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile değiştirilen 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 89'uncu maddesi uyarınca İdare ve Gözlem Kurulu tarafından iyi halin değerlendirilmesi için hükümlüler hakkında belirli aralıklarla dönem değerlendirme kararlarının verildiğini; bu kapsamda şu ana kadar hakkında altı dönem değerlendirme kararı verildiğini; ilk üç kararda iyi halli olduğuna karar verildiğini ancak ilgili kararlarda dönem değerlendirme puanlarına yer verilmediğini; dördüncü ve beşinci kararda ise iyi halli olmadığına karar verilip eşik puanın altında puan verildiğini; altıncı kararda ise iyi halli olduğuna karar verildiğini ve puanının 48,25 olarak belirtildiğini; koşullu salıverilme, denetimli serbestlik ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma kararlarında esas alınan gelişim puanının tüm dönem puanlarının toplamının dönem sayısına bölünmesi ile elde edildiğini; 26/1/2023 tarihinde düzenlenen icmal tablosunda iyi halli olduğu dönemlerde aldığı puanlara yer verilmediğini; iyi halli olduğuna karar verilen ve 48,25 puan aldığı belirtilen 11/1/2022 tarihli dönem değerlendirme kararındaki puanının icmal tablosunda düşük gösterildiğini; iyi halli olduğu dönemlere ait puanlara gelişim puanı hesaplanmasında yer verilmeyerek koşullu salıverilme, denetimli serbestlik ve açık ceza infaz kurumuna ayrılma gibi haklara erişiminin engellendiğini; teknik problemlerin düzeltilmesi ve icmal tablosunun yeniden düzenlenmesi taleplerinin cevapsız bırakıldığını; iyi halli

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

olmadığına yönelik kararlara karşı İnfaz Hakimliği ve Ağır Ceza Mahkemesine itiraz ettiğini, İnfaz Hakimliğine süresi içerisinde itiraz etmediği gerekçesiyle talebinin reddedildiğini, itirazlarının reddedilmesi sonucunda Anayasa Mahkemesi'ne bireysel başvuruda bulunduğunu; müebbet hapis cezası aldığı 1996 yılında 13/3/1926 tarihli ve 765 sayılı mülga Türk Ceza Kanunu'nun yürürlükte olduğunu, 2004 yılında yürürlüğe giren 5275 sayılı Kanun'da koşullu salıverilme için aranan şartların 2021 yılında yapılan kanun değişikliği ile ağırlaştırıldığını ve bu durumun aleyhine sonuç doğurduğunu, hakkında lehine olan mülga Kanun'un uygulanması gerektiği yönündeki itirazını inceleyen mahkemelerin lehe kanun uygulamasına riayet etmeksizin itirazlarını reddettiğini, lehe kanunun uygulanmasına dair Tekirdağ 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2021/... değişik iş sayılı emsal kararının bulunduğunu ancak ilgili kararın dikkate alınmadığını; hakkında İdare ve Gözlem Kurulu tarafından verilen dönem değerlendirme kararlarının soyut gerekçelere dayandırıldığını, özellikle 2022 yılından sonra Kurulun olumsuz kararlar vermeye başladığını; iyi halli olup olmadığına yönelik karar verilirken ceza infaz kurumunda bulunduğu 29 yılın tamamının değerlendirilmesi ve buna uygun puanlama yapılmasının daha uygun olduğunu; hakkında verilen dönem değerlendirme kararlarında yer alan aktif eğitim almadığı bilgisinin doğru olmadığını, 2006-2010 yılları arasında Anadolu Üniversitesi Halkla İlişkiler ve İktisat Fakültesini Açık Öğretim Fakültesi üzerinden yüksek onur derecesiyle bitirdiğini, ardından Dicle Üniversitesi Sosyoloji Bölümünde yüksek lisansa başladığını ancak 2016 yılı sonrasında çıkarılan kanun hükmünde kararnamelerde yer alan ceza infaz kurumlarındaki mahpuslara yönelik düzenlemeler nedeniyle eğitimini yarıda bıraktığını, ayrıca 2003-2012 yılları arasında birçok Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi sınavına girdiğini; bulunduğu ceza infaz kurumlarında birçok kursa katıldığını ve sertifikalar aldığını, ancak halihazırda bulunduğu kurumda hiçbir sosyal faaliyetin düzenlemediğini, 2020 yılında tüm dünyayı etkileyen pandemi süreci ve devam eden süreçte tüm sportif, sosyal ve kültürel etkinliklerin durdurulduğunu, buna rağmen puanlamada faaliyetlere katılımın göz önünde bulundurulduğunu, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılma taleplerinin reddedildiğini, kurallara uyup uymadığı konusunda dönem değerlendirme kararlarında çelişkili ifadeler yer verildiğini; yıllardır hastaneye sevk ve telefon görüşmeleri dışında odadan çıkmasına izin verilmediğini, kararda yer alan elektrik kullanımı gibi genel harcamalarda tasarruf kurallarına riayet etmediği bilgisinin gerçekleri yansıtmadığını, karar sürecinde ilgili servislerle görüşme yapmaktan imtina ettiği bilgisinin doğru olmadığını iddia etmekte; iyi halin değerlendirilmesi için dönem değerlendirme kararı verilmesi uygulamasının, hakkında 2021 yılından önce hüküm verilmiş mahpuslar açısından hukuka aykırılık oluşturduğunun tespit edilmesini, mağduriyetinin giderilmesini ve konu hakkında daha kapsamlı bilgi alınması için bulunduğu kuruma ziyaret düzenlenerek kendisiyle görüşme gerçekleştirilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

4. Anayasa'nın "Mahkemelerin Bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz."

5. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bentleri şöyledir:

"... f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip

etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; ... i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek...”

6. 6701 sayılı Kanun’un “Başvurular” başlıklı 17’nci maddesinin ilgili bölümleri şöyledir:

“(…)”

(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.

(…)”

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40’inci maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

“Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”

8. Mezkûr Yönetmelik’in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48’inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bentleri şöyledir:

“Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği...ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarınca karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı ... yönlerinden incelenir.”

9. Mezkûr Yönetmelik’in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67’nci maddesi şöyledir:

“(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48’inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

10. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

11. 6701 sayılı Kanun’un 9’uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

12. Bununla birlikte başvuru; başvuranın, 2021 yılında 5275 sayılı Kanun’da yapılan değişikliklerin aleyhine sonuç doğurduğu ve hakkında lehe kanunun uygulanmamasının hukuka aykırılık teşkil ettiği, ayrıca bulunduğu ceza infaz kurumunda İdare ve Gözlem Kurulunun hakkında verdiği dönem değerlendirme kararlarının

haksız uygulamalara yol açtığı iddialarına ilişkindir.

13. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hâkimliği Kanunu'nun 4'üncü maddesinde; hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları ve tahliyelerine ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamanın infaz hâkimliğinin görevi olduğu, 6'ncı maddesinde ise, infaz hâkiminin kararlarına karşı şikâyetçi veya ilgili Cumhuriyet savcısı tarafından, tebliğden itibaren yedi gün içinde infaz hâkimliğinin yargı çevresinde bulunduğu ağır ceza mahkemesine itiraz edilebileceği düzenlenmiştir.

14. Başvuru dilekçesi ve eklerinin incelemesinden; başvuruya konu iddialar hakkında başvuranın yargı yoluna başvurduğu, Bolu İnfaz Hakimliği ve Bolu 1. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararların bulunduğu ve ayrıca başvuranın konuyu Anayasa Mahkemesine de taşıdığı anlaşılmaktadır.

15. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

16. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

17. Başvuranın dilekçesi yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, başvuranın talebinin yargıya intikal ettiği, yargılama yapma görevinin münhasıran mahkemelere ait olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'ıncı maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

26/12/2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĐLU
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye